

Briuselis, 2026 m. vasario 6 d.
(OR. en)

5732/26

UEM 45	RECH 32
ECOFIN 89	ENER 32
SOC 40	JAI 108
EMPL 15	GENDER 7
COMPET 98	ANTIDISCRIM 7
ENV 60	JEUN 14
EDUC 20	SAN 45
ECB	EIB

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl euro zonos ekonominės politikos projektas

Delegacijoms pridedama 2026 m. Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos projekto redakcija, parengta tekstą išnagrinėjus Ekonomikos ir finansų komitetui ir Euro grupės darbo grupei, teikiama patvirtinti 2026 m. vasario 17 d. ECOFIN tarybos posėdyje. Oficialiai tekstas turėtų būti priimtas po to, kai jam 2026 m. kovo mėn. pritarė Europos Vadovų Taryba.

Projektas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl euro zonos ekonominės politikos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 136 straipsnį kartu su 121 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97¹, ypač į jo 3 straipsnio 3 dalies a punktą,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

¹ OL L 1263, 2024 4 30, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

kadangi:

- (1) Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos yra neatsiejama metinio makroekonominio koordinavimo ciklo dalis. Joje euro zonos valstybėms narėms pateikiamos gairės, pritaikytos prie konkrečių iššūkių, su kuriais susiduria ekonominė ir pinigų sąjunga;
- (2) rekomendacija yra priemonė, skirta Euro grupės politikos darbotvarkei apibrėžti ir politikos diskusijoms bendro intereso klausimais skatinti, padedant didinti Sąjungos ir nacionalinės politikos suderinamumą ir konvergenciją. Ja užtikrinant bendrą pagrindinių politikos prioritetų supratimą, prisidedama prie veiksmingesnio politikos koordinavimo, didinamas atsparumas ir euro zonos gebėjimas reaguoti į išorės sukrėtimus, kartu pasinaudojant tvaraus ir integracinio augimo galimybėmis, apsaugant stabilumą ir padedant pereiti prie nuo iškastinio kuro nepriklausomos ir skaitmeninės ekonomikos;

(3) pasaulinė aplinka, su kuria susiduria euro zona, yra labiau neapibrėžta nei bet kada per pastarąjį dešimtmetį. Tvyrant geopolitinei įtampai, visų pirma tebesitęsiant Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą, darančiam poveikį ES rytų pasienio regionams, o pasaulio tvarkai tampant labiau susiskaidžiusiai, daugiapolei, keičiasi prekybos ir finansiniai modeliai. Dėl vienašalių pagrindinių partnerių sprendimų, visų pirma prekybos srityje, buvo destabilizuotos rinkos ir kilo klausimų dėl ilgalaikių tarptautinių sistemų patikimumo. Viena vertus, šie pokyčiai yra išorės sukrėtimai, kurie trikdo pasaulines tiekimo grandines ir lemia prekybos, kapitalo srautų ir energijos rinkų nepastovumą. Kita vertus, jie išryškina ekonominio saugumo ir atviro strateginio savarankiškumo, kaip svarbiausių ekonominio atsparumo komponentų, svarbą, taip pat pabrėžia tai, jog reikia skubiai investuoti į ypatingos svarbos pajėgumus ir žiediškumą. Šiomis aplinkybėmis konkurencingumo kelrodis³ – strateginė Europos Komisijos iniciatyva – suteikia vertingą pagrindą tiek iššūkiams, tiek galimybėms įvertinti. Jame nustačius tris prioritetines sritis – atotrūkio inovacijų srityje panaikinimą, ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir strateginės priklausomybės mažinimą – nurodoma, kur Sąjunga ir euro zona turi sutelkti pastangas, kad užtikrintų klestėjimą sparčiai kintančiame pasaulyje. Siekiant pasinaudoti atsirandančiomis galimybėmis, itin svarbu vykdyti į ateitį orientuotą politiką, glaudžiau koordinuoti valstybių narių veiksmus ir vėl sutelkti dėmesį į inovacijas. Išorės spaudimą paversti ilgalaikio atsparumo ir pasaulinės įtakos veiksniais Sąjunga ir euro zona gali šalindamos struktūrinį pažeidžiamumą ir gilindamos bendrąją rinką, kartu didindamos Europos saugumą ir atvirą strateginį savarankiškumą. Be to, siekiant skatinti našumo augimą ir pasiekti ES tikslus, labai svarbu sutelkti privačias ir viešąsias investicijas;

³ COM(2025) 30 final.

- (4) euro zonos ekonomika ir toliau išlieka atspari. 2025 m. ekonomikos augimas pranoko lūkesčius. Šie geresni, nei tikėtasi, rezultatai iš pradžių buvo susiję su staigiu eksporto padidėjimu prieš numatomą tarifų didinimą, tačiau rezultatai, susiję su investicijomis į įrangą ir nematerialųjį turtą, taip pat buvo geresni nei tikėtasi. Kaip viena atviriausių didžiųjų pasaulio ekonomikų, euro zona neišvengiamai pajus didėjančių pasaulinės prekybos apribojimų ir įtampos poveikį. Todėl vidaus paklausa yra ir, tikimasi, išliks pagrindine augimo varomąja jėga, skatinama tvirtos darbo rinkos, gerėjančių realiųjų pajamų ir iš esmės palankių finansavimo sąlygų. Tikėtina, kad 2026 m. ekonominę veiklą ir toliau varžys lėtesnė išorės paklausa dėl prekybos apribojimų ir išliekančio pasaulinio neapibrėžtumo. Apskritai, remiantis Komisijos rudens prognoze, numatoma, kad 2026 m. realusis BVP euro zonoje padidės 1,2 %. Augimo perspektyva tebėra itin neapibrėžta, nes vyrauja ekonomikos vystymosi sulėtėjimo rizika;
- (5) infliacija euro zonoje ir toliau lėtėja. Nuo 2025 m. pavasario infliacija svyravo ties lygiu, kuris iš esmės atitiko kainų stabilumą. 2025 m. gruodžio mėn. bendroji infliacija (pagal SVKI) buvo 1,9 %, o grynoji infliacija (neįskaitant maisto ir energijos kainų) tebėra didesnė – 2,3 %. Numatoma, kad riboti bazinių kainų spaudimą ir toliau padės pastarasis euro pabrangimas, stiprėjanti importo konkurencija ir lėtėjantis darbo užmokesčio augimas. Nors kai kuriose valstybėse narėse infliacija tebėra didelė, euro zonos infliacija ir jos perspektyvos pastaruoju metu buvo artimos Europos Centrinio Banko (ECB) kainų stabilumo apibrėžčiai. Šiomis aplinkybėmis ECB sustabdė 2024 m. birželio mėn. pradėtą politikos švelninimo ciklą. Laikotarpiu nuo 2024 m. birželio mėn. iki 2025 m. birželio mėn. indėlių galimybės norma sumažinta iš viso 200 bazinių punktų, t. y. iki 2 %. Todėl euro zonos oficialios palūkanų normos šiuo metu yra artimos daugumai natūralios normos įverčių. Žvelgdama į ateitį, Komisija prognozuoja, kad bendroji infliacija 2025 m. bus 2,1 %, o 2026 m. – 1,9 %. Infliacijos perspektyvai kylanti rizika yra iš esmės subalansuota, nes dauguma ilgesnio laikotarpio infliacijos lūkesčių matų ir toliau yra maždaug 2 %, taigi padeda infliacijai stabilizuotis ties tiksliniu rodikliu. Tai rodo, kad ECB politika buvo patikima – įtvirtino lūkesčius ir nukreipė infliaciją atgal kainų stabilumo kryptimi;

- (6) pastaraisiais metais visos euro zonos fiskalinė būklė labai pagerėjo: 2020–2024 m. vidutinis deficitas sumažėjo nuo 7,0 % BVP iki 3,1 % BVP, o skolos santykis su BVP sumažėjo 10,1 procentinio punkto ir 2024 m. pasiekė 88,1 % BVP. Žvelgiant į ateitį, fiskalinė perspektyva rodo nedidelį pablogėjimą: numatoma, kad dėl didėjančių gynybos išlaidų, taip pat nuolatinio palūkanų išlaidų augimo ir tam tikro pajamų trūkumo deficitas padidės iki 3,2 % BVP 2025 m. ir 3,3 % BVP 2026 m. Numatoma, kad skolos santykis padidės iki 88,8 % BVP 2025 m. ir 89,8 % BVP 2026 m., o tai susiję su mažiau palankiu palūkanų normų ir augimo skirtumu ir išliekančiu pirminiu deficitu. Numatoma, kad prognozės laikotarpiu tiek ES, tiek euro zonos fiskalinės politikos kryptis išliks iš esmės neutrali, nors tarp valstybių narių bus didelių skirtumų. Fiskalinės politikos kryptį lemia pagal Sąjungos ekonomikos valdymo sistemą Tarybos rekomenduojamos fiskalinės trajektorijos, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) ir kitų ES fondų poveikis ir, kai taikytina, pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kuria sudaromos sąlygos pereiti prie didesnių gynybos išlaidų, leidžiamas laikinas lankstumas;

- (7) Europos saugumo aplinkos pertvarkymas skatina perėjimą prie gerokai didesnių gynybos ir saugumo išlaidų visoje Sąjungoje. Taryba šias pastangas jau parėmė [13-ai] euro zonos valstybių narių, kurios pateikė prašymus iki 2025 m. gruodžio mėn., 2025–2028 m. pagal ES fiskalinę sistemą aktyvuodama nacionalines nukrypti leidžiančias išlygas. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė kartu su planu „ReArm Europe“ paskelbė Baltąją knygą dėl Europos gynybos parengties 2030 m.⁴, kurioje valstybėms narėms numatyti finansiniai svertai gynybos pajėgumams ir infrastruktūrai stiprinti, įskaitant Europos saugumo veiksmų priemonę (SAFE)⁵, pagal kurią ES valstybėms narėms suteiks iki 150 mlrd. EUR paskolų investicijoms į gynybą remti. Ši nauja priemonė sulaukė didelio valstybių narių susidomėjimo – jos išreiškė suinteresuotumą joje dalyvauti. Gynybos išlaidos įvairiose šalyse tebėra nevienodos ir kartais didelę jų dalį sudaro personalo išlaidos, o Europos gynybos pramonė yra susiskaidžiusi. Kalbant apie paklausą, našumą ir gebėjimą greitai padidinti gamybą riboja priklausomybė nuo ne ES tiekiamų sistemų ir ilgi kūrimo ciklai. Norint padidinti gamybą Europoje, suintensyvinti valstybių narių bendradarbiavimą ir padidinti Europoje kuriamų ir gaminamų karinių prekių dalį reikės šalinti esamus suvaržymus ir toliau integruoti gynybos įrangos rinką. Su sąlyga, kad vykdant viešuosius pirkimus bus naudojami Europos pramonės pajėgumai, ši priemonė gali suteikti trumpalaikių ir vidutinės trukmės laikotarpio makroekonominių paskatų, o jos didelis inovacijų potencialas suteikia ilgalaikio šalutinio poveikio našumui galimybę, ypač jei veikla organizuojama bendrai;

⁴ Baltoji knyga dėl Europos gynybos parengties 2030 m.

⁵ COM(2025) 122 final.

- (8) spaudimas bendrai fiskalinei būklei euro zonoje išlieka, nes valdžios sektoriaus deficitai ir skolos lygis keliose valstybėse narėse vis dar viršija iki pandemijos buvusias dydžius ir nenumatoma, kad artimiausiais metais mažės. Siekiant išlaikyti skolos tvarumą, reikės laikytis Tarybos rekomenduotų fiskalinių trajektorijų kartu pasiliekant galimybių reaguoti į spaudimą išlaidoms, kylantį dėl poreikio gerinti gynybos pajėgumus, stiprinti konkurencingumą, be kita ko, remiant inovacijas, ir didinti investicijas į strateginius prioritetus, įskaitant ypatingos svarbos pajėgumus ir infrastruktūrą, ir biudžeto išlaidas dėl vis dažnesnių su klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimu susijusių įvykių, kurių nuostoliai privačiuoju draudimu daugelyje šalių apdraudžiami tik ribotai. Dėl šių didelių ir tarpusavyje konkuruojančių išlaidų poreikių reikės laipsniškai pakeisti viešųjų išlaidų prioritetus, imtis priemonių visuomenės senėjimo išlaidų didėjimui suvaldyti, gerinti išlaidų programų kokybę ir išnagrinėti, kaip būtų galima sutelkti papildomų pajamų. Siekiant užtikrinti sąžiningas ir efektyvias mokesčių sistemas, tebėra svarbu mažinti mokesčių atotrūkį gerinant mokestinių prievolių vykdymą, be kita ko, pasinaudojant skaitmenizacija, sprendžiant vengimo bei slėpimo problemas ir kovojant su agresyviu mokesčių planavimu. Užtikrinti patikimus viešuosius finansus ir tvarų augimą padėtų mokesčių bazės išplėtimas ir perėjimas prie mažiau augimui kenkiančių mokesčių, kartu didinant paskatas dirbti ir derinti mokesčių strategijas su platesniais politikos tikslais. Visapusiškai naudojant išlaidų peržiūras, sąnaudų ir naudos analizę ir rezultatais grindžiamo biudžeto sudarymo priemones išlaidos galėtų tapti daug efektyvesnės ir tiksliau orientuotos į politikos prioritetus. Visų pirma, papildomos fiskalinės erdvės galėtų suteikti platesnis naudojimas privačiuoju su klimatu susijusių nuostolių draudimu. 2025 m. ES sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūros taisyklėse kaip ES strateginiai prioritetai taip pat akcentuotos kelios sritys (gynyba ir saugumas, konkurencingumas ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, energetikos pertvarka, įperkamas būstas, su vandeniu susijusios priemonės ir rytinių pasienio regionų iššūkiai). Sąlygos papildomoms investicijoms į šias sritis būtų sudarytos perprogramavus veiksmų programas ir sutelkus turimus išteklius. Galiausiai prie didesnio našumo ir fiskalinio tvarumo galėtų ženkliai prisidėti viešųjų investicijų efektyvumo didinimas užtikrinant patikimą vidutinės trukmės ir ilgalaikį planavimą, veiksmingą įvairių politikos sričių ir valdžios lygmenų veiksmų koordinavimą, griežtą projektų vertinimą ir sinergiją su privačiuoju finansavimu;

- (9) nepaisant mažėjančio, bet vis dar didelio darbo jėgos trūkumo, euro zonos darbo rinka tebėra tvirta. Nedarbo lygis pasiekė beveik istorines žemumas – 2025 m. viduryje jis buvo 6,4 %. Užimtumo augimas sulėtėjo, bet jį toliau skatina didėjantis dalyvavimas darbo rinkoje ir migracija iš ES nepriklausančių valstybių. Keliose valstybėse narėse nuo 2021 m. svarbiausias užimtumo augimo veiksnys yra grynoji migracija. Valdoma teisėta migracija padeda sumažinti darbo jėgos trūkumą konkrečiose pramonės šakose ir kompensuoti demografinius sunkumus. Kita vertus, tarp gyventojų grupių tebėra didelių skirtumų. 2026 m. perspektyva rodo, kad užimtumo augimas ir toliau lėtės, o nedarbo lygis išliks žemas, tačiau skirtumų tarp valstybių narių ir regionų liks. Neigiamos įtakos augimui, taigi ir užimtumui, tiek dėl didesnių eksporto tarifų, tiek dėl padidėjusio pasaulinio neapibrėžtumo gali turėti didesni prekybos apribojimai ir išliekantis neapibrėžtumas. Nominaliojo darbo užmokesčio augimas po spartaus augimo laikotarpio lėtėja. Atlygio vienam darbuotojui metinis didėjimas euro zonoje 2025 m. pirmąjį pusmetį buvo 3,9 %, t. y. sumažėjo nuo vidutiniškai 4,5 % 2024 m. Dėl mažėjančios infliacijos realusis darbo užmokestis 2025 m. pirmąjį pusmetį padidėjo 1,7 %, o darbo užmokesčio perkamoji galia iki 2025 m. vidurio visoje euro zonoje atsigavo ir vėl siekė 2019 m. lygį. Žvelgiant į ateitį numatoma, kad derybomis nustatyto darbo užmokesčio augimas toliau laipsniškai lėtės;

(10) didelių sunkumų daugeliui Europos sektorių ir visai ekonomikai tebekelia darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas kartu su demografiniu spaudimu. Darbo rinkos dinamiką taip pat veikia vykstantis perėjimas prie skaitmeninės (pagal Skaitmeninio dešimtmečio politikos programą⁶) ir nuo iškastinio kuro nepriklausomos ekonomikos, dėl kurių atsiranda naujų galimybių, o tai keičia darbo rinkos poreikius tam tikrų įgūdžių ir profesijų atžvilgiu. Kad darbuotojai galėtų prisitaikyti prie šio pokyčio, reikia nuolatinių kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo pastangų, kurias paremtų glaudesnis darbo rinkos politikos, švietimo ir mokymo paslaugų teikimo ir paklausių įgūdžių suderinimas. Be to, pamatą įgūdžių ugdymui padedama suteikti gerinant sąlygas pagrindinius įgūdžius įgyti nuo ankstyvo amžiaus. Naudos darbuotojams atneš ir bendrąją rinką sustiprins didelių regioninių įgūdžių ir žmogiškojo kapitalo skirtumų šalinimas. Norint išlaikyti konkurencingumą, parengtį ir technologinę lyderystę, taip pat labai svarbu daugiau dėmesio skirti švietimui ir mokymui STEM (gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos) srityse, nes būtent šiose srityse esama trūkumų, kartu kovojant su lyčių stereotipais. Dalyvavimą darbo rinkoje ir užimtumą paremtų paskatų dirbti stiprinimas, darbo jėgai tenkančią mokesčių našta perkeliant kitiems šaltiniams, be kita ko, vykdant tikslines mokesčių ir išmokų sistemų reformas, taip pat gerinant darbo sąlygas tam tikruose sektoriuose. Darbo pasiūla ir įtrauktis dar labiau padidėtų sudarius palankesnes sąlygas į darbo rinką integruoti nepakankamai atstovaujamas grupes (įskaitant moteris, jaunesnius ir vyresnio amžiaus darbuotojus, menkų įgūdžių darbuotojus, migrantus, romus ir asmenis su negalia), kurios priklauso nuo konkrečios šalies aplinkybių. Siekiant tvarios Sąjungos gerovės labai svarbu, kad darbo rinkoje dalyvautų ir klestėtų jaunimas. Be to, norint užtikrinti socialinę sanglaudą būtina mažinti skurdą, įskaitant vaikų skurdą, ir pasitelkiant adekvačias ir tvarias socialinės apsaugos ir įtraukties sistemas remti pažeidžiamus namų ūkius, be kita ko, gerinti galimybes naudotis priežiūros paslaugomis ir geriau spręsti įperkamo bei prieinamo būsto klausimus. Kad būtų išlaikytas euro zonos konkurencingumas ir atsparumas struktūriniais pokyčiams tebėra labai svarbu kurti kokybiškas darbo vietas ir suteikti kokybiškų darbo keitimo galimybių, taip pat užtikrinti veiksmingą socialinių partnerių dalyvavimą politikos formavime ir stiprinti socialinį dialogą. Skatinti šias pastangas padės įgūdžių sąjungos⁷ iniciatyvos ir Kokybiškų darbo vietų kūrimo gairės⁸;

⁶ Skaitmeninio dešimtmečio politikos programoje nustatyta bendra, teisiškai privaloma valdymo sistema, kuria siekiama orientuoti ES skaitmeninę transformaciją iki 2030 m. Programoje apibrėžiami bendri ES tikslai ir uždaviniai, kurie pripažįstami esminiu Europos konkurencingumo, atsparumo ir technologinio suverenumo įgalinimo veiksmu.

⁷ COM(2025) 90 final.

⁸ COM(2025) 959 final.

(11) siekiant paskatinti didesnę ir tvaresnę ekonomikos augimą Sąjungoje ir euro zonoje ir padidinti bendrą konkurencingumą bei atsparumą, labai svarbu šalinti struktūrinius trūkumus. ES augimo potencialą varžo tai, kad našumas didėja daugiausia tik vidutinio technologinio išsivystymo gamybos ir žemos kvalifikacijos paslaugų sektoriuose, o JAV didesnių pokyčių pastebima aukštos kvalifikacijos novatoriškų sektorių, pvz., IT paslaugų, sektoriuose. Norint sustiprinti Europos gebėjimą diegti inovacijas ir konkuruoti pasauliniu mastu, reikia sutelkti visuose ES regionuose turimus išteklius ir jos tvirtos mokslinių tyrimų bazės rezultatus paversti paklausiomis technologijomis ir produktais. Tam reikia daugiau investuoti į mokslinius tyrimus ir plėtrą (MTP) ir žinias, stiprinti mokslinių tyrimų ir pramonės sąsajas, gilinti inovacijų ekosistemas, parengti į ateitį orientuotą ES strategiją, skirtą specialistams pritraukti, ir užtikrinti gerai išplėtotos žiedinės ekonomikos pramonės augimą. Todėl viena iš pagrindinių inovacijų stiprinimo priemonių yra bendrojo patento sistema. Be to, pagal programą „InvestEU“⁹ sutelkiama daug viešųjų ir privačiųjų investicijų, be kita ko, į inovacijų kūrimą ir diegimą, o Europos strateginių technologijų platforma (STEP)¹⁰ yra svarbi išteklių nukreipimo į strategines technologijas priemonė. Nepaisant pastarojo meto patobulinimų, ES rizikos kapitalo, visų pirma investicijų į veiklą plečiančias įmones, ekosistema tebėra susiskaidžiusi ir turi nepakankamai kapitalo. Kad Europos lygmeniu būtų plečiamos inovacijos ir remiama MTP, taip pat svarbu plėsti privatųjį ilgalaikį rizikos kapitalą, be kita ko, užtikrinant santaupų ir investicijų sąjungos kūrimo pažangą ir teikiant nuolatinę paramą viešosios politikos priemonėmis. Tam taip pat reikia priemonių, kuriomis būtų sudarytos palankesnės sąlygos MVĮ naudotis kapitalo ir inovacijų tinklais, nes jos sudaro didelę euro zonos gamybos struktūros dalį. Be to, Europos augimui ir konkurencingumui kenkia struktūriškai didesni energijos kaštai. Įperkamos energijos veiksnių planu siekiama sumažinti energijos kainas ir toliau mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. Šiuo tikslu labai svarbūs aspektai yra energetikos sąjungos kūrimo užbaigimas, elektrifikavimas, energijos vartojimo efektyvumo didinimas, spartesnis atsinaujinančiųjų išteklių ir švarios energijos diegimas, tinklų pajėgumų gerinimas, įskaitant tarpvalstybines jungtis, ir efektyvus esamų jungčių naudojimas, išmaniųjų tinklų infrastruktūra ir didesnis energetikos sistemos lankstumas;

⁹ OL L 107, 2021 3 26, p. 30.

¹⁰ OL L, 2024/795, 2024 2 29.

(12) labai svarbios investicijoms, atsparumui ir našumui yra gerai veikiančios prekių, darbo ir finansų rinkos. Norint sutelkti išteklius didelį našumo augimo potencialą turintiems sektoriams, reikia pašalinti kapitalo ir darbo jėgos persikirstymo kliūtis, be kita ko, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms. Bendroji rinka, nors ir labai prisideda prie Europos gerovės ir konvergencijos, dėl vidaus kliūčių, reglamentavimo skirtumų, sudėtingų procedūrų ir perkėlimo į nacionalinę teisę spragų tebėra nebaigta kurti, visų pirma paslaugų, skaitmeninėje ir energetikos srityse. Kad sumažintų kliūtis, užkirstų kelią naujoms ir suderintų bendrąją rinką su Europos strateginiais tikslais, 2025 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė naują bendrosios rinkos strategiją¹¹ ir ją netrukus sustiprins bendrosios rinkos veiksmų iki 2028 m. gairėmis. Be bendrosios rinkos, padidinti našumą visose valstybėse narėse galėtų padėti palankios verslo aplinkos skatinimas, daugiausia dėmesio skiriant supaprastinimui, administracinės naštos mažinimui ir našumo politikos valdymo stiprinimui pasinaudojant stipresnėmis nacionalinėmis produktyvumo tarybomis. Be to, dabartinėmis geoekonominio susiskaidymo sąlygomis paskatinti tvarų augimą ir investicijas taip pat galėtų tvirtų prekybos ir finansinių santykių su panašiai mažančiais partneriais puoselėjimas. Didinti valstybių narių konkurencingumą padeda struktūrinių reformų, įskaitant vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose išvardytas reformas ir Sąjungos fondų, pavyzdžiui, EGADP ir kitų ES fondų, lėšomis remiamas reformas, įgyvendinimas, šalinant investavimo kliūtis, gerinant verslo aplinką ir didinant ekonominį stabilumą;

¹¹ COM(2025) 500 final.

- (13) ES sukaupiama daug santaupų investicijoms ir jos strateginiams prioritetams finansuoti. Dėl nuolatinio didelio einamosios sąskaitos pertekliaus euro zona yra grynoji kapitalo tiekėja likusio pasaulio sektoriui, nors investicijų poreikiai pačioje ES, įskaitant MTP, švarią energiją, prisitaikymą prie klimato kaitos ir skaitmeninę infrastruktūrą, gynybą ir kosmosą, tebėra dideli. Santaupų ir investicijų sąjunga¹² siekiama pagerinti vidaus santaupų srautą vidaus investicijoms, taip pat pagerinti Europos įmonių galimybes gauti finansavimą, laikantis tvirtos ir gerai veikiančios bendrosios rinkos tikslų. Ja taip pat siekiama suteikti piliečiams daugiau galimybių kurti savo gerovę investuojant į kapitalo rinkas ir taip sutelkiant santaupas. Tai reiškia, kad reikia didinti neprofesionaliųjų investuotojų dalyvavimą ir finansinį raštingumą, sutelkti didelį Europos institucinių investuotojų turtą ir visoms įmonėms išplėsti finansavimo galimybes, kad lėšas teiktų ne tik bankų sektorius, be kita ko, siekiant remti startuolius ir veiklą plečiančias įmones. Pagal šią iniciatyvą taip pat raginama spręsti kapitalo rinkų susiskaidymo problemą, sudaryti sąlygas tarpvalstybinei masto ekonomijai ir mažinti administracinę naštą užtikrinant veiksmingesnę priežiūrą bendrojoje rinkoje ir mažinant nacionalinį perteklinį reglamentavimą. Ši darbotvarkė grindžiama tvaria tiek kapitalo rinkų sąjungos, tiek bankų sąjungos kūrimo pažanga. Stiprinant kapitalo rinkas, neprofesionalieji ir instituciniai investuotojai, įskaitant profesinių ir asmeninių pensijų sistemas, galėtų įgyti įvairesnių investavimo galimybių, kad būtų kuriama piliečių gerovė, o lėšos būtų nukreipiamos į Europos įmones ir infrastruktūrą. Be to, bankų sąjungos sukūrimas darant tolesnę pažangą dėl visų likusių jos elementų vadovaujantis 2022 m. birželio mėn. Euro grupės pareiškimu ir skatinant konkurencingus ir gerai veikiančius bankininkystės sektorius padėtų užtikrinti labiau integruotą, stabilesnę ir veiksmingesnę finansinį tarpininkavimą visose valstybėse narėse, sumažinti susiskaidymą ir sustiprinti finansų sistemos atsparumą. Valstybių narių iniciatyvos, pavyzdžiui, Europos konkurencingumo laboratorija, taip pat gali padėti toliau ir sparčiau daryti pažangą kuriant santaupų ir investicijų sąjungą. Visos šios reformos leistų euro zonai ir visai Sąjungai nukreipti savo gausias santaupas į produktyvias vidaus investicijas, paverčiant šias santaupas konkurencingumo, inovacijų ir saugumo varomąją jėgą;

¹² COM(2025) 124 final.

- (14) euro atlieka svarbų vaidmenį kaip regioninė valiuta, plačiai naudojama kaip sąskaitų faktūrų išrašymo valiuta kaimyninėse šalyse ir kaip rezervinė valiuta, taigi yra makroekonominis platesnio Europos regiono stabilumo pagrindas. Be to, eurą plačiai naudoja Europos eksportuotojai ir importuotojai sandoriuose su visu pasauliu. Kartu tarptautinė pinigų ir finansų sistema iš esmės keičiasi: pokyčius lydi geopolitiniai sukrėtimai, didėjantis daugiapoliškumas ir sparčios technologinės inovacijos. Ekonominio ir finansinio tarpusavio priklausomumo suginklinimas ir grėsmė, kad tokiu priklausomumu bus pasinaudota kaip ginklu, išryškino Sąjungos ir euro zonos strateginio finansinio savarankiškumo pažeidžiamumą. Platesnis euro naudojimas tarptautiniu mastu (nors dėl to gali tekti prisiimti naujų pareigų, susijusių su tarptautinio makrofinansinio stabilumo išlaikymu) prisidėtų prie ES strateginio savarankiškumo ir mažintų finansavimo išlaidas, taip pat įmonių užsienio valiutos kurso riziką. Šiomis aplinkybėmis skaitmeninio euro kūrimas ir įvedimas, kartu su pastangomis stiprinti nacionalinių ir regioninių privačių mokėjimo sprendimų sąveikumą bei diegimą ir išnagrinėti galimybes ES leisti eurais išreikštą stabilizuotąją virtualiąją valiutą ir plėtoti tokenizuotus indėlius, padėtų stiprinti Europos monetarinį suverenumą ir taip sumažinti priklausomybę nuo ne Europos finansų infrastruktūrų ir didinti Europos finansų ir mokėjimo sistemos atsparumą ir parengtį;

(15) finansų sektorius išliko atsparus. Europos bankininkystės institucijos 2025 m. ES mastu atlikto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai patvirtino, kad Europos bankai išlieka patikimi net ir esant dideliame hipotetiniame ekonomikos nuosmukiui. Tačiau rizika finansiniam stabilumui yra didelė, o pažeidžiamumas išlieka. 2025 m. pirmąjį pusmetį euro zonos bankų sektoriaus rezultatai ir toliau buvo geri, palaikomi patikimų kapitalo ir likvidumo rodiklių, taip pat tvaraus pelningumo, nepaisant prastėjančių pasaulinių ir vidaus sąlygų ir mažėjančių palūkanų normų. Nuo 2024 m. vidurio bankų vertinimai gerokai padidėjo, turto kokybė iki šiol nepakito, o neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis apskritai išliko stabilus. Kartu tarptautinė aplinka tapo nepastovesnė. Dėl pasaulinės politikos neapibrėžtumo ir nepastovių pasaulinių finansinių sąlygų didėja rizika, kad vyks turto kainų korekcijos ir atsinaujins spaudimas likvidumui ir valstybės skolos vertybinių popierių rinkoms. Tiek bankų, tiek nebankinių finansų tarpininkų pozicijos prekybos požiūriu jautriuose sektoriuose, pvz., plieno ir automobilių gamybos, yra didelės. Likvidumo neatitikimai ir didelis svertas pagrindiniuose nebankinių finansų tarpininkų sektoriuose, kai tokia padėtis nešvelninama, yra svarbios pažeidžiamumo priežastys. Dėl didėjančių tarpusavio sąsajų tarp bankų ir nebankinių finansų tarpininkų, taip pat svarbių sąsajų su kitais ne ES nebankiniais finansų tarpininkais ir rinkomis didėja sudėtingumas ir prisiimama daugiau rizikos – aspektai, kurie šiuo metu nėra pakankamai matomi ir stebimi. Komercinės paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje rizika išlieka ir ją reikia atidžiai stebėti. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į būsto rinkos pokyčius, nes jie susiję su bankų skolinimu ir privačiojo sektoriaus įsiskolinimu, taip pat su investicijomis ir ekonomine veikla apskritai. Didelės geopolitinės įtampos kontekste toliau didėja kibernetinės rizikos, kaip vieno iš pagrindinių operacinio pažeidžiamumo veiksnių, svarba, be kita ko, bankams. Finansų sektoriui taip pat kyla rizika dėl su klimatu ir aplinka susijusių pozicijų. Šiomis aplinkybėmis, siekiant apsaugoti finansinį stabilumą, reikės nuolatinio budrumo, į ateitį orientuotos priežiūros ir didesnio atsparumo visuose finansų sistemos segmentuose, be kita ko, taikant tinkamas apsaugos priemones,

REKOMENDUOJA euro zonos valstybėms narėms 2026–2027 m. laikotarpiu individualiai ir kolektyviai Euro grupėje imtis ryžtingų veiksmų siekiant:

- 1) užtikrinti fiskalinį tvarumą, laikytis rekomenduojamų grynųjų išlaidų planų, be kita ko, kai taikytina, laikino lankstumo, suteikto gynybos išlaidoms pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą. Tai turėtų užtikrinti tinkamai diferencijuotą fiskalinę politiką ir lemti bendrą neutralią fiskalinės politikos kryptį 2026 m.;
- 2) laikantis rekomenduojamų grynųjų išlaidų planų, įgyvendinti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalines strategijas, kurios suteiktų galimybių padengti būtinas išlaidas, susijusias su gynybos pajėgumais, stiprinant konkurencingumą, inovacijas ir didinant investicijas į strateginius prioritetus. Vidutinės trukmės laikotarpiu iš naujo nustatyti nacionalinių biudžetų prioritetus ir imtis priemonių viešųjų pajamų ir išlaidų veiksmingumui, efektyvumui, kokybei ir sudėčiai gerinti, be kita ko, kovojant su agresyviu mokesčių planavimu. Skatinti platesnį privatųjį su klimatu susijusių įvykių nuostolių draudimą;
- 3) šalinti strigties taškus gynybos pramonės sektoriuose siekiant užtikrinti, kad, pagal Gynybos parengties užtikrinimo iki 2030 m. veiksmų gaires, papildomos viešosios išlaidos virstų savalaikiais ir veiksmingais gynybos pajėgumais. Propaguoti ES masto gynybos įrangos rinką; skatinti vykdyti bendrus viešuosius pirkimus, kurie padeda didinti efektyvumą, sąveikumą ir mažina susiskaidymą;
- 4) iki 2026 m. rugpjūčio 31 d. užbaigti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimą ir vėlesniais metais, koordinuojant nacionalinį ir ES finansavimą, remti investicijų finansavimą. Užtikrinti turimų ES lėšų įsisavinimą, pasinaudojant sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūros suteiktomis galimybėmis;

- 5) siekiant padidinti našumą ir inovacinį pajėgumą skatinti darbo jėgos kvalifikacijos kėlimą bei perkvalifikavimą ir remti strateginius sektorius. Tobulinti švietimo ir mokymo politiką, kad pagerėtų švietimo rezultatai, ypatingą dėmesį skiriant pagrindiniams ir skaitmeniniams įgūdžiams, ir būtų užtikrinta geresnė įgūdžių profilių paklausos ir pasiūlos atitiktis. Mažinti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktį ir didelius regioninius įgūdžių ir žmogiškojo kapitalo skirtumus. Skatinti gerinti darbo vietų kokybę ir toliau didinti dalyvavimą darbo rinkoje, be kita ko, nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimą darbo rinkoje. Imtis priemonių, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos tarpvalstybiniam judumui bendrojoje rinkoje ir valdomai teisėtai trūkstamų profesijų trečiųjų šalių piliečių migracijai. Stiprinti paskatas dirbti: darbo jėgai tenkančią mokesčių našta perkeliant kitiems šaltiniams, be kita ko, vykdant tikslines mokesčių ir išmokų sistemų reformas. Imtis kovos su skurdu ir jo mažinimo veiksnių apsaugant ir stiprinant adekvačias ir tvarias socialinės apsaugos ir įtraukties sistemas, taip pat įperkamo, tvaraus ir kokybiško būsto prieinamumą. Užtikrinti veiksmingą socialinių partnerių dalyvavimą politikos formavime ir stiprinti socialinį dialogą;
- 6) laikantis nacionalinės praktikos ir atsižvelgiant į socialinių partnerių ir socialinio dialogo vaidmenį¹³, gerinti sąlygas, palankias tvariam darbo užmokesčio, visų pirma mažas ir vidutines pajamas gaunančių asmenų darbo užmokesčio, augimui, atitinkančiam našumo pokyčius, tinkamai atsižvelgiant į infliacijos riziką ir konkurencingumo skirtumus euro zonoje;
- 7) teikti pirmenybę viešosioms investicijoms ir teikti paskatas privačiosioms investicijoms, kad būtų remiami moksliniai tyrimai ir inovacijos, pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, švari ir įperkama energija, žalioji ir skaitmeninė pertvarka, ekonominis saugumas ir strateginės priklausomybės mažinimas visose vertės grandinėse. Skatinti išteklių skyrimą didelį augimo potencialą turintiems sektoriams ir technologijoms ir stiprinti inovacijų ekosistemas, be kita ko, stiprinti įvairių subjektų, pvz., įmonių, universitetų ar mokslo tiriamųjų įstaigų, sąsajas ir plėtoti rizikos kapitalo vaidmenį finansuojant startuolius bei veiklą plečiančias įmones ir spartinant skaitmeninių ir nulinio balanso bei mažataršių technologijų diegimą; Gerinti įmonių, ypač novatoriškų MVI, galimybes gauti tinkamą finansavimą, be kita ko, pasitelkiant rizikos kapitalą;

¹³ Kol buvo rengiamas 2026 m. rudens dokumentų rinkinys, Komisija ir Taryba gavo informacijos iš ETUC ir darbdavių asociacijų. Žr. https://commission.europa.eu/publications/2026-european-semester-autumn-package_en.

- 8) nacionaliniu lygmeniu pašalinti esamas vidines kliūtis ir reglamentavimo skirtumus, taip pat likusius perkėlimo į nacionalinę teisę ir atitikties trūkumus, siekiant gilinti bendrą rinką ir didinti įmonių efektyvumą, konkurencingumą ir gebėjimą plėsti veiklą bei plėstis pasaulio mastu;
- 9) paprastinti reglamentavimą atpažįstant ir mažinant nereikalingą našta ir užtikrinant skaidraus, proporcingo ir tikslinio reglamentavimo diegimą, be kita ko, teisėkūros procese veiksmingai pasinaudojant esamais įrankiais, tokiais kaip viešos konsultacijos ir konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais, taip pat teisės aktų *ex post* vertinimais;
- 10) remiantis 2025 m. kovo mėn. Komisijos komunikatu¹⁴, kurti Europos santaupų ir investicijų sąjungą, pasitelkiant Europos lygmens, nacionalines ir valstybių narių bendras pastangas, užtikrinant konkurencingas ir gerai veikiančias kapitalo rinkas ir bankų sektorius, kad Europos santaupos būtų sutelktos ilgalaikėms investicijoms, visų pirma į Europos ekonomikos sektorius, turinčius didelį augimo potencialą arba į strateginės svarbos sektorius. Sparčiai darant pažangą rinkos integracijos ir priežiūros dokumentų rinkinio srityje, mažinti kapitalo rinkos susiskaidymą ir tarpvalstybinio finansinių paslaugų teikimo bei naudojimo kliūtis, taip pat nacionalinės priežiūros praktikos skirtumus. Užbaigti kurti bankų sąjungą tęsiant darbą, susijusį su visais likusiais neužbaigtais jos elementais, laikantis 2022 m. birželio mėn. Euro grupės pareiškimo. Stiprinti bankų sektoriaus konkurencingumą;
- 11) išnagrinėti galimybes įgyvendinti 2025 m. Komisijos rekomendacijas dėl taupomųjų ir investicinių sąskaitų, kurioms taikoma supaprastinta ir palanki apmokestinimo tvarka, prieinamumo didinimo¹⁵ (2025 m. rugsėjo mėn.) ir dėl pensijų sekimo sistemų, pensijų rodiklių suvestinių ir automatinio įtraukimo¹⁶ (2025 m. lapkričio mėn.), taip pat rekomendacijas, pateiktas 2025 m. komunikate dėl ES finansinio raštingumo strategijos¹⁷ (2025 m. rugsėjo mėn.);

¹⁴ COM(2025) 124 final.

¹⁵ C(2025) 6800 final.

¹⁶ C(2025) 9300 final.

¹⁷ COM(2025) 681 final.

- 12) toliau sparčiai vykdyti darbą, susijusį su skaitmeniniu euru, skatinti inovacijas, konkurenciją bei atsparumą mokėjimų rinkoje ir užtikrinti nuolatinę plačią prieigą prie centrinio banko pinigų ir jų panaudojamumą skaitmenėjančioje ekonomikoje. Skatinti kurti ir diegti europinius privačius mokėjimo sprendimus, apimančius visą Europą, skatinant jų sąveikumą su skaitmeniniu euru. Išnagrinėti euraiš išreikštos stabilizuotosios virtualiosios valiutos leidimo ES ir tokenizuotų indėlių plėtojimo potencialą;
- 13) propaguoti tarptautinį euro vaidmenį ir įsipareigoti toliau stiprinti jo poziciją pasaulyje, be kita ko, toliau stiprinant Europos finansų ir mokėjimų infrastruktūras, didinant jų atsparumą ir parengtį;
- 14) stebėti riziką makrofinansiniam stabilumui, įskaitant riziką, kylančią dėl turto kokybės, perkainojimo dinamikos, su klimatu ir aplinka susijusių pozicijų, taip pat dėl bankų ir nebankinių įstaigų tarpusavio sąsajų pagrindinėse finansų rinkose ir naudojantis privačiuoju finansavimu. Prireikus stiprinti nebankinio finansinio tarpininkavimo sektoriaus reguliavimo ir priežiūros sistemą, siekiant užtikrinti, kad atsirandantis pažeidžiamumas būtų veiksmingai nustatomas ir valdomas.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
